צרות פון קינדער

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אין פוילען

פון מ. ווארשאווער

(פארזעצונג

אט זענען געקומען אויסוואורפען און אין איין מינוט צושטערט דעם שעהנסטען חלום פון לעבען. האט געלויגט צו פארמאכען זיך? האט געלויגט אין דער שטיל צו וועבען די ריינסטע, מייד־לשע חלומות?

נישט געלויגט, עס איז נישט געווען פאר וועמען. איצט מוז מען ווערען זעלבסטשטענדיג. מען מוז ווערען א האַרטער מענש, א שטייפער מענש, אויס מיט דער סענטימענטאלער מיידלשקייט. עס נעהמ א דייפע פרוי אין דער וועלט אדיין, א פרוי, וואס מען האט מיט גוואלד רויף געמאכט. זי נעהמ אין דער וועלט אריין א פאר'עקשנ'טע, א פארביסענע, זי נעהט נעהמען פון לעבען נאר דאס, וואס וועט פאר איהר גוט און נוצליך זיין, אבער געבען פון זיך וועט זי שוין נאר־נישט.

נעהמען, נעהמען, נעהמען!...

דער ערשטער טרעט, וואס אנקע בחשטן האט געמאכט אין נייעם זעלבסטשטענדיגען לעבען אריין, איז געווען דאס הייסט זי נעהן דארט. איצט הייסט מען איהר נעדענקען קורסען פון וואליוטע און פון אקציעס.

זי נעדענקט אלץ, זי טוט אלץ. איהרע וויסע, אויסגעצערטעלטע הענטלאך, וואס זענען באשאפען געווארען נאר צום צערטלען און נאר צום גלעטען, צעהלען די גרויסע, פארברודיגטע פעקלאך געלט, שרייבען אין די ביכער. אמת, זיי זענען נאך אלץ אזוי צארט און אזוי איידעל, ווי פריהער. אמת — זיי דערמאנען טייל־מאל אן ליליען, וואס שטעהען ביים וואסער. אמת, נישט איינמאל פארקוקט זיך אויף זיי אנקע'ס שעה, בערנארד ראזענברג אליין.

ער פארקוקט זיך און א מינוט פאר־געסט ער, וואס ער האט אויסגעצאן אפצו־ענטפערען דורכ'ן טעלעפאן. ער פאר־קוקט זיך און בלייבט טיילמאל שטעהן אין מיטען חשבונ'ען.

אבער אנקע איז געשיקט און פלינק, אנקע ווערט פון טאג צו טאג געזונטער, זעלבסטשטענדיגער און אין דער שטיל, ביי זיך אין הארצען, בענשט זי דעם ראזענבערג בערנארד ראזענבערג. דערפאר וואס ער האט איהר געגעבען די מעגליכקייט אנדערש זיך אויסצולעבען.

מען איז פון איהר צופרידען. באלד און די ערשטע טעג האט זיך ארויסגעווי־זען אנקע'ס פעהיגקייט. אפילו די פרוי ראזענבערג, וואס איז אזוי געווען געגען דער מיידעל, אפילו זי מוז מודה זיין, אז יענע קאן ארבייטען.

אמת, פרוי ראזענבערג געהט נאר אלץ ארום מיט א גרויסער, געשנאבער־טער נאז. זי רעדט נישט צו אנקע'ן, ווי עס רעדט א מענש צו א מענש. און נאך מעהר א פרוי צו א פרוי.

פרוי ראזענבערג שאפט זיך מיט איהר, ווי מיט א דיענסט. זי רעדט צו איהר פון אויבען אראפ. אזוי ווי עס וואלט איהר בכלל נישט אנגעשטאנען צו ריידען מיט דער מיידעל דארט.

אז בערנארד ראזענבערג שיקט אנקע'ן אין די בענק אריין איינצאלען, אדער אפ־נעהמען גרויסע סומען געלט, קרימט פרוי ראזענבערג מיט דער נאז.

— איך וואלט זי נישט געשיקט מיט אזעלכע סומען.

— וואס האסטו מורא, זי וועט דיך באַ'נגב'ענען? — ענטפערט דער מאן.

— וואס ביזטו אזוי זיכער?

— איך בין זיכער, ווי מיט מיר אליין.

— און איך נישט.

— מילא, וואס קאן איך דיר העלפען. דו גלויבסט דאך דיר אליין אויך נישט.

— קיינעם טאר מען נישט גלייבען.

— און איהר, דער פאנגע אנקע, גלויב איך יא.

— גלויבסט איהר פאר'ן שעהנעם פנים'ל, וואס זי האט.

— זאל זיין פאר'ן שעהנעם פנים'ל, דו מיינסט, ביזט א יונגערמאנ־טשיק.

— אזא יאהר אויף מיר — ענטפערט דער מאן, קוקענדיג גלייך אויפ'ן ווייב — וואס צוליעב אזא מיידעל איז ווערט צו ווערען נאכאמאל יונג.

— אלטער שארלאטאן — פארקריצט פרוי ראזענבערג מיט די צייהן.

— האב נישט קיין מורא, טייערע רוזשעלע — חוזק'ט ראזענבערג — דו וועסט שוין בלייבען דא אויף דעם דאזי־גען פאסטען, ביז דו וועסט צומאכען אן אויג.

— מאך דו צו ביידע אויגען — ענט־פערט דאס טייערע רוזשעלע.

בערנארד ראזענבערג שמייכעלט און זאגט דער ווייב, אז זי זאל איהם נישט פארדרעהען דעם קאפ.

אין די ערשטע טעג פון איהר אר־בייט האט אנקע גארנישט געזעהן פאר זיך און פון גארנישט געטראכט, נאר פון דער ארבייט, זי זאל קאנען און זי זאל גע־פעלען.

זי האט זיך צוגעהערט צו יערען קלאנג, צו יערען ווארט, וואס מען זאגט איהר. זי האט געהערט און געקוקט מיט אלע חושים פון איהר מערפער. זי האט אלץ אין זיך איינגעזאפט, אזוי ווי א שוואם.

אין די ערשטע טעג איז זי געווען אומרוהיג. זי האט מורא געהאט, טאמער, חלילה, וועט זי נישט טויגען. זי האט מורא געהאט פאר'ן אפזאגען. אזוי ווי מען האט מורא פאר'ן טויט.

אבער פון טאג צו טאג איז איהר געווארען אלץ לייכטער. ומן טאג צו טאג איז זי געווארען אלץ זיכערער ביי זיך.

אז זי האט עפעס נישט געוואוסט, אדער זי האט עפעס נישט פארשטאנען, האט איהר בערנארד ראזענבערג אויסגע־טייטשט גענוי און פינקטליך. אזוי ווי א טאטע טייטשט אויס א קינד.

זי האט איהם פשוט לויב באקומען, דעם ראזיגען פראסטען שעף איהרען. טויזענט מאל אין טאג האט זי איהם גע־דאנקט, פאר דער צוגעלאזענקייט, פאר דער גוטסקייט, וואס ער ווייזט ארויס צו איהר.

אין געגאנגען א טאג נאך א טאג, וואס מעהר טעג, מעהר זיכערקייט, מעהר גלייבען אין זיך און מעהר רוהיגקייט.

מען קאן זאגען, אז אין פארלויף פון א וואך האט אנקע פארשטאנען די גרוי־סע חכמה פון שפעקולירען מיט וואליוטע.

זי האט זיך שוין נישט געפרעגט, און דער שעף האט שוין נישט באדארפט געבען צו פארשטעהן.

ס'איז געגאנגען אליין.

און אז אנקע איז געווארען רוהיגער און זיכערער ביי זיך, האט זי נאך מעהר פארגעסען, וואס עס איז מיט איהר גע־שעהן אין יענער זומערדיגער נאכט און זי האט אנגעהויבען זעהן ארום זיך מענ־שען.

אמת, פון יענער שווערדליכער נאכט איז אויף אנקע'ס פנים געבליבען א מין קונגעלע ערנסטקייט און אויפ'ן שטערען, גלייך איבער דער נאז. האט זיך צולעגט א דין קנייטשעל פון פארזארגטקייט.

דאס ערשטע קנייטשעל אויף דעם ראזיגען, אויסגעלייטערטען, פארצעליי־נענם פנים.

אבער קיינער אין דאך נישט מחויב געווען צו וויסען, וואס דאס ראזיגע קניי־טשעל באדייט.

און קיינער האט טאקע נישט גע־וואוסט.

אנקע איז געזעסען א שטילע, א פאר־נומענע און געטאן איהר ארבייט. אנקע האט געקויפט און פארקויפט וואליוטע.

אלץ שט'ל, ערנסט, בארעבענט און מיט עפעס אן אויסטערלישען טעם. די מענשען, וואס האבען זיך דא א גאנצען טאג געדרעהט, האבען ליעב געקראגען דאס ראזיגע מיידעל.

עס זענען געווען פארשידענע קלא־סען מענשען. אינטעליגענטע און פראס־טע לעבע־יונגען און בעל הבתיש־געשטימ־טע.

נישט איינמאל האט זיך ביי אימי־צען ארויסגעכאפט א וויץ. נישט איינעך האט געפרוכט מאכען א געלעכטער'ל מיט אנקע'ן, פון יענע בילינע געלעכטערלאך, פון וועלכע דאס בלוט ווערט געזעצט.

אין אזא פאל פלעגט אנקע אויפהויר־בען איהרע לויטערע, שווארצע אייגען, א קוק טאן אויף יענעם אזן, אזוי קוקענדיג, שווייגענד.

האט שוין יענער געמענט זיין דער סאמע פראסטער מענש. האט שוין יענער געמענט זיין ווי פארשייט — אז ער האט דערזעהן דעם שטייפען, שטרענגען גלאנץ פון די ראזיגע וואונדערבארע אויגען — האט ער זיך צוריקגעצויגען און איבערגע־בעטען.

— פשעפראשאם, פשעפראשאם!

האט אנקע אויסגעפירט. אז קיינער האט זיך אין איהר געגענוואַרט נישט ער־לייבט אויף קיין פרעכען וויץ און קיינער האט נישט געוואגט צו מאכען זיך מיט איהר א געלעכטערעל.

אבער איין מענש איז געווען, וואס האט זיך אזוי לייכט נישט אונטערגעגע־בען.

און נישט אונטערגעגעבען האט ער זיך דערפאר, וואס אויף איהם האט די שעהנע אנקע בכלל נישט געקוקט.

דאס איז געווען דער זוהן פון בער־נארד ראזענבערג, דער בן־יחיד, מאניעק, פאר וועמען די פאני ראזענבערג, די מאר־מע זיינע, האט אזוי מורא געהאט. ער זאל זיך, חלילה, נישט פארליבען אין דער נייער בוכהאלטערקע. די מאמע זיינע האט געזאגט, אז ער איז א יונג, ווי א בויס; ער איז געווען זעהר ווייט דערפון.

אנקע האט איהם צום ערשטען מאל דערזעהן גלייך אויפ'ן אנדערען טאג פון איהר ארבייט.

עס איז געווען ארום צוועלף א זיינער בייטאג. אין צימער, וואו אנקע איז גע־זעסען און וואו עס איז געשטאנען א גע־דיכט גערעדעריי פון מענשען און פון ענטפערען אין טעלעפאן אריין, איז אריינ־געקומען א יונגערמאן פון א יאהר פיער־פינף און צוואנציג, א גענוג הויכער, אבער א דארער. אן אויסגעווייקטער, מיט א פארקנייטשט, נישט־אויסגעשלאפען פנים און מיט א פאר וואסערדיגע אויגען.

ער איז אריינגעקומען מיט די הענט אין די קעשענעס, פייפענדיג עפעס א בילינ לידעל פון א קאבארעט. אין זיינע וואסערדיגע אויגען איז געלעגען א גרוי־סער נענעץ. ער איז געגאנגען חוצפה'־דיג, מיאוס.

— ביזט שוין, מיט מזל, אויפגעשטא־נען, זוהן מיינער? — האט דער פאטער, אויועקליינענדיג דאס טעלעפאן־רעהרעל, איהם געפרעגט.

— עס שטערט דיר, אז איך בין שוין אויפגעשאנען? — האט דער זוהן צו־ריק־געפרעגט און פארזשמורעט וואוילע־ריש די אויגען.

— פון מיינעטוועגען קאנסטו זיך צו־ריקלייגען.

— דערווייל שלעפערט מיך נישט. אז עס וועט מיר געפעלען, וועל איך מיך צו־ריקלייגען.

— הער נאר מאניעק'ל — האט דער פאטער אויף איהם א קוק געטאן מיט בוי־זע אויגען — געה דיר געזונטערהייט און לאז אונז צוהערה.

— איך וועל באלד געהן. מער טאר שוין נישט דא אריינקומען אויך?

— פאר אזעלכע מענשען ווי דו איז דא קיין ארט נישטא.

— ווער בין איך דאס אזעלכער, וואס דו ווארפסט דיך מיט מיר? איך בין דאך דיין זוהן.

— איך האב מיך געריכט אז אנדערען זוהן אויפצוכאוועו.

— מיט וואס בין איך דאס אזוי שלעכט?

— נו, געה, געה, טענה נישט מיט מיר, איך האב נישט ליעב, אז דו ווערסט א חכם.

— מילא, איז נישט.

מאניעק האט מיאוס געשמייכעלט, א וואונק געטאן צו די מענשען, וואס זע־נען דארט בשעת־מעשה געווען, א וואונק געטאן מיט חוזק און מיט בטול אויפ'ן טאטען און פארוויצערט א פאפיראס.

ער האט פארצוינען גרויסע שלונגען רויך. מען האט געזעהן, אז ער טוט עס פון פוילקייט און פון צו־פיעל גוטסקייט.

ער איז געווען א פארשוין, וואס האט קיינמאל גאנגנישט געטאן און נישט גע־וואלט טאן. די מאמע האט זיך מיט איהם געצערטעלט, ווי מיט אן אבן־טוב.

— מיין מאניעק — פלעגט זי פארר־ציען דאס פארשנאשקע גאמבעלע און אנ־לאזען די גרויסע נאז — עס איז דאך א בריליאנטען קינד. ער האט דאך גאר קיין גאל נישט.

דער פאטער, בערנארד ראזענבערג, האט נישט ליעב געהאט דעם זוהן זיינעם. ער האט איהם נישט ליעב געהאט פון קינדווייז אן.

(ווערט פארגעזעצט)

1905-יובילעום יאר-1930

ווערט א מיטגליד אין דער גרעסטער און שטארקסטער אידישער סאסייטי אין קאנאדע. דאס איז די

פרייד און איזראעל סיק בענעפיט סאסייטי

געגרינדעט אין 1905 פון עטליכע אימיגראנטען. היינט צו טאג די גרעסטע סאסייטי אין קאנאדע.

צוליעב דער 25־יעהריגער יובילעום פייערונג ווערט גע־געבען א געלעגענהייט אלע טאראנטער אידען זיך אנצו־שליסען אין אונזער סאסייטי

איינטריט פריי!

ספעציעלע געלעגענהייט צו אלע טאראנטער אידען וועלכע זענען עלטער פון 40 יאהר, אריינצוקומען אין אונזער פאראין אלס

עהרען־מיטגלידער

מיט א קליינער איינצאלונג.

ב. סאנשיין
משרמאן
יובילעאום קאמיטעט.
טעלעפאן קינגסדייל 6421

ווארע צעהן אויזאבען דארפט איהר באצאלען פון אלע סיקבענעפיטס אויזער צוליעב פריד און

ווארע איז

— די —

גרויסקייט

— פון דער —

פרייד און איזראעל?

1) דאס איבערגעבענהייט און געגענ־זייטיגער הילף צו די וועלכע זענען אין נויט.

2) מיר צאהלען 9 דאלאר א וואך קראנקען בענעפיט, 16 וואכען האספיטאל $250 אינשורענס.

3) ווען א מעמבער ווערט ערקלערט אונפעהיג צו ארבייטען, קריגט ער 100 דאלאר יעהרליך ביי זיין לעבען אויב ער וויל פארלאזען די סאסייטי, קריגט ער $500.

4) די סאסייטי'ס פארמעגען איז $35.000.00.

5) די מעמבערשיפ איז איבער 500.

6) צוליעב דער גרויסער צאל מיטגלידער צאלט מען די קלענסטע דיום ווי אין אנדערע סאסייטיס.

7) אונזער 25 יעהריגער עקזיסטענץ, און גרויסע רעזערוו פאנדען זענען א גאראנטיע פאר אונזער זיכערקייט.

8) די פרייד אף איזראעל לאון סינדיקייט, לייען אויס זייערע מיטגלידער דורכ'ן יאהר מעהר ווי הונדערט טויזענט דאלאר, אויף לייכטע אפצאלונגען.

9) פאר דער צייט פון אונזער עקזיסטענץ האבען מיר געשטיצט מיט אפענע הענט אלע נויטיגע און נוצליכע אינסטיטוציעס.

10) אונזער גרויסער רעליף פאנד, ניט אונז די מענליכקייט צו העלפען אונזערע מיטגלידער אין צייט פון נויט, אום ניט אן צוקומען צו שטאדטישע אינסטיטוציעס.

יהודא ראם פרעזידענט. א. שווירסקי, סעקרעטאר

624 מעינינג עוו. טעלעפאן טריניטי J 4388.

EDWARDSBURG
CROWN BRAND
CORN SYRUP

דיזער באריטער טיש סירופ איז ריין, געשמאק און אנגענעהם — אויסער דעם ענטהאלט עס דעקסטראס, וועלכעס איז א פארמע פון צוקער וואס ווערט לייכט איינגעזויגען אינ'ם בלוט און עס איז אויך לייכט פארדייבאר. פרוביט עס בלויז פאר אלע סארטען קאמפאטען.

מאנופעקטשורערס פון

The CANADA STARCH Co. Limited Montreal

מאנופעקטשורערס אויך פון "מאזאלא" די כשר'ע אויל.

באשיינט אייער היים לכבוד פסח

אלעס צו האל־בע פרייזען קומט און אי־בערצייגט זיך

א פולער סעט זילבערווארג מיט שארפע מעסערס, צו האלבע פרייזען

לייטעסט סטיילס וועדינג רינגס ביליגער ווי איבעראל.

אייער קרעדיט איז גוט

אפען אוועגטען. קיינע קרענטשעס

טעלעפאן עדלייד 1357.

קלינג בראדערס

דיימאנדס, וואטשעס, דזשעלערי, זילבערווארג.

338½ יאנג סטריט

(צווישען ערוואדד און עלם סטס.)

ווען איהר ווילט קויפען די לייטעסט סטייל

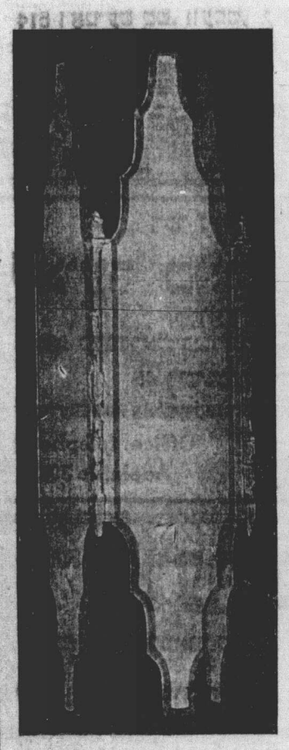

עלעקטריק פיקסטשורס קומט צו

פ. קעמען

טאראנטא עלעקטריק סופליי קאמפאני

342 קווין וועסט

לעבען ספעדייגע

וואו איהר קענט באקומען דעם שעהנ־סטען און בעסטען אויסוואל אין שטאדט. אונזערע פרייזען זענען די ביליגסטע.

מיר האבען דעם אויסוואל פון די לייטעסט סטיילס

מאדערניסטיק קריסטאל קאלאניאל פיקסטשורס.

איר קענט אויך קריגען ביי אונז פיקסטשורס צו וועלכען פרייז איר ווילט.

מיר גאראנטירען פאר צופרידענהייט מיט די פרייזען און סחורה, ווען נאך באקומט איהר אייער געלט צורק, אדער איר קענט זיי אויסטויישען פאר נייע.

אויסער דער שטאדט קאסטימער

ווען איר דארפט פיקסטשורס פאר אייער סטאר, ווינדא רעפלעקטארס, קענט איר זיי באקומען צו די ביליגסטע פרייזען.

שרייבט אונז פאר פרייזען.